

PO ZADNJI POSLANICI NIKITE HRUŠČOVA KENNEDYJU

Nevarnost vojne je odstranjena

Hruščov je ukazal, naj se raketna oporišča umaknejo s Kube - ZDA so se obvezale, da ne bodo napadle otoka - U Tant se pogaja s Fidel Castrom

Ves svet se je v nedeljo globoko oddahnil, ko so različne radijske postaje oddale vest, da je bil med sovjetskimi predsednikom Hruščovom in ameriškim predsednikom Kennedyjem dosežen načelen sporazum o vprašanju Kube. S tem se je končno na miroljuben način pričela reševati izredno huda kriza, zaradi katere je človeštvu grozil nov svetovni spopad, ki bi bil tem hujši, ker bi tokrat gotovo uporabljali tudi jedrsko orožje.

»Sovjetska vlada — je med drugim rečeno v zadnji poslanici Nikite Hruščova Kennedyju — je izdala ukaz, naj se orožje, ki mu vi pravite 'napadalno', razstavi in pospravi ter spet prepelje v Sovjetsko zvezo.« »To smo ukrenili — nadaljuje poslanica — da se v najkrajšem času odstrani spor, ki je nevaren za mir, in da bi pomirili vse narode, ki želijo mir, in tudi ameriško ljudstvo.«

PRISPEVEK K MIRU

»Vaš sklep — je Kennedy takoj odgovoril Hruščovu — je vreden državnika in predstavlja pomemben ter konstruktiven prispevek miru.«

Po zaporu, ki so jo 22. t. m. proti Kuoi odredile Združene države, so se dogodki neverjetno naglo razpletali. Sovjeti so najprej ukazali svojim ladjam, naj spremenijo smer plovbe, da ne zaidejo na področje, ki je bilo pod nadzorstvom ameriškega vojnega brodograditelja. Zatem je Hruščov v svoji prvi poslanici Kennedyju izrazil pripravljenost svoje vlade, da odstrani raketna oporišča s Kube, a je v zameno zahteval, naj Amerika umakne svoja oporišča iz Turčije. V drugi poslanici pa Hruščov te zahteve sploh ne omenja več.

»S spoštovanjem in zaupanjem — pravi v zadnji poslanici Kennedyju — jemljem na znanje vašo izjavo, da ne bo nobenega napada na Kubo niti s strani Združenih držav niti kake druge države z zahodne poloble. Zaradi tega ni več nobenega vzroka, da bi mi dajali Kuhi takšno pomoč.« Hruščev se je torej zadovoljil z izjavo, da Amerika ne bo poskušala s silo strmoglaviti Fidel Castrovega režima.

Sprejel je nadalje Kennedyjevo zahtevo, naj se predstavniki Združenih narodov na mestu samem prepričajo, da je bilo »napadalno orožje« dejansko razstavljeno in da so bila oporišča zares odstranjena. V ta namen je v New York poslal ministrskega podpredsednika Kuznecova, ki ima nalogo, da ga zastopa pri nadaljnjih pogajanjih za rešitev kočljivega vprašanja.

Medtem je na Kubo že odpotoval tajnik Združenih narodov U Tant, ki se bo s tamkajšnjo vlado podrobno domenil, kako se bodo nadzorovala dela pri odstranjevanju raketnih oporišč.

Zdi se, da namerava U Tant to nalogo zaupati skupini 50 opazovavcev Združenih narodov, ki vsi pripadajo nevtralnim in nevezanim državam in ki so strokovnjaki na področju jedrskega orožja.

VAŽEN KORAK K MIRU

Čeprav obstaja trdno upanje, da se bo celotni spor glede Kube srečno zaključil, politični opazovavci še vedno ugibajo, kakšni so bili resnični vzroki, ki so Sovjetom narekovali, da so v tem vprašanju takorekoč na celi črti popustili.

Nobenega dvoma ni, da so Hruščov in njegovi sodelavci tako ravnali, ker so se prepričali, da so Združene države trdno odločene preprečiti gradnjo raketnih oporišč v državi, ki je le 150 km oddaljena od njihovega državnega ozemlja. Če bi zato Sovjeti vztrajali pri svojih načrtih, bi bil spopad neizbežen. Nemogoče si je pa predstavljati, da bi Sovjetska zveza tvegala jedrsko vojno samo zato, da se Fidel Castro ohrani na vladi.

U Tant nima lahke naloge

Ne glede na bodoči razvoj dogodkov je treba vsekakor že danes z veseljem in zadovoljstvom ugotoviti, kako je pri odgovornih državnikih v skrajno nevarnem trenutku vendarle zmagala zdrava pamet in prevlatalo stališče, da se spori med velikimi ne morejo danes več reševati z nasilnimi sredstvi, temveč le s pogajanjem.

V tej zvezi je treba končno tudi priznati, da so prav dogodki okrog Kube ponovno dokazali, kako važno vlogo more pri urejanju mednarodnih vprašanj imeti Organizacija združenih narodov, ki je danes slej ko prej odločilen činitelj miru in jamstvo za njegovo ohranitev.

Glavni tajnik U Tant se sedaj nahaja v kubanski prestolnici, kjer vodi pogajanja s predstavniki tamkajšnje vlade. Med njegovim obiskom na Kubi so Amerikanci za-

Mnogi opazovavci so nadalje prepričani, da besede Hruščeva in njegovih najožjih sodelavcev o miru, o miroljubnih reševanjih mednarodnih sporov itd. niso le prazne fraze, temveč da je to njihova iskrena želja in resnično hotenje. Če namreč hočejo sedanji sovjetski voditelji izpolniti obsežen program, ki so ga setavili zlasti na gospodarskem področju, nujno potrebujejo dolgo dobo miru doma in v svetu. Vsaka motnja in trošenje sil v druge namene bi nujno hudo ovirali že tako ogromne napore, ki jih od sovjetskega ljudstva terja izvedba načrtanega gospodarskega programa.

Umik raketnih oporišč s Kube bo nadalje pripomogel k ponovni vzpostavitvi ravnotežja sil med obema taboroma in zlasti med Ameriko in Sovjetsko zvezo, kar bo po mnenju mnogih političnih opazovavcev ojačalo pogajanja za reševanje drugih mednarodnih vprašanj, kot na primer prekinitve jedrskih poskusov, razoroževanje itd.

Ni tudi izključeno, da bo Sovjetska zveza skušala od Amerike doseči kakšno koncesijo v pogajanjih za ureditev berlinskega in nemškega vprašanja, o čemer že odkrito piše ne samo zahodnonemški, temveč domala ves zahodni tisk.

časno ukinili vojaško zaporo, Sovjeti pa so že prekinili dela pri gradnji raketnih oporišč. Naloga U Tanta ni lahka. Prepričati mora namreč Fidel Castra, naj privoli, da bodo opazovavci OZN smeli nadzorovati demontiranje raketnih naprav in njihov prevoz v Sovjetsko zvezo. Prepričati ga mora nadalje, naj umakne svojo zahtevo po ukinitvi ameriškega oporišča Guantanamo, ki se nahaja na otoku, in naj se zadovolji z izjavo predsednika Kennedyja, da Amerika ne bo skušala s silo zrušiti sedanjega režima na Kubi. OZN pa bo prevzela nalogo, da jamči spoštovanje te ameriške obveze.

U Tantova naloga, kot vidimo, ni lahka. Že bližnji razvoj dogodkov pa bo pokazal, če obstaja upanje, da bodo njegovi napori dosegli takšen uspeh, kakršnega si želi ves miroljubni svet.

Tržaški Slovenci volite Skupno slovensko listo

RADIO TRST A

• NEDELJA, 4. novembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Pravljica o bedaku, morski kraljici in letečem konju« (Desa Kraševac), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Kmečki ansambel »Veseli Planšarji«; 15.20 Portret v miniaturo: »Trio Los Panchos«; 17.00 »Soča 1915-1918«, izbor iz italijanske in slovenske književnosti; 19.30 Izbor iz operet »Havajska roža« in »Ptičar«; 21.00 Iz slovenske folkloze: »Pratika« (Niko Kuret).

• PONEDELJEK, 5. novembra, ob: 11.45 Vrtljak, pester spored lahke glasbe. V odmoru ob 12.00 Iz slovenske folkloze: »Pratika«; 18.00 Pianistka Jeni Srebot-Komar — Karol Pahor: »Istrijanka« — 15 miniaturo; 19.00 Radijska univerza — Arnaldo Foschini: »Spoznavajmo naša živila« — »Vino«; 20.30 Jules Massenet: »Manon«, opera v štirih dejanjih in petih slikah. Približno ob 21.05 Opera, avtor in njegova doba (Gojmir Demšar).

• TOREK, 6. novembra, ob: 11.45 Vrtljak, pester spored lahke glasbe. V odmoru ob 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu (dr. Janko Jež); 18.30 Orkester v preteklih stoletjih — Cesar Franck: »Psyche et Eros«, epizodij št. 4 iz simfonične pesnitve »Psyche«; Bedrich Smetana: »Vyšehrad«, simfonična pesnitev »Iz moje domovine«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Roman v nadaljevanjih — Ivan Pregelj: »Tolminci« (Martin Jevnikar); 22.00 Znanost in tehnika — Slavko André: »Po mostu in predoru čez morski zaliv Chesapeake«; 23.00 Galerija jazza: orkester Wood Hermann.

• SREDA, 7. novembra, ob: 11.45 Vrtljak, pester spored lahke glasbe. V odmoru ob 12.00 Brali smo za vas; 19.00 Higiena in zdravje s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Vohunka v tovarni Farbena«, radijska drama (Adolfo Moriconi - Nada Konjedic), igrajo člani RO.

• ČETRTEK, 8. novembra, ob: 11.45 Vrtljak, pester spored lahke glasbe. V odmoru ob 12.00 Roman v nadaljevanjih — Ivan Pregelj: »Tolminci« (Martin Jevnikar); 18.00 Italijanščina po radiu (dr. Janko Jež); 18.30 Koncert tria »Ars Nova«; 19.00 Širimo obzorja — R. Bednarik: V. Vodopivec — ljudski skladatelj. Približno ob 21.45 Tržaško kulturno življenje: »Profil pesnika Umberta Saba«.

• PETEK, 9. novembra, ob: 11.45 Vrtljak, pester spored lahke glasbe. V odmoru ob 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Oboist Renzo Damiani, pri klavirju Bruno Bidussi; Paul Hindemith: Sonata za oboo in klavir (1938); 19.00 Radijska univerza — Maks Šah: Iz arabskega sveta: »Ustanovitev arabskega imperija«; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele in črtice — Marijan Rožanc: »Zapuščina«.

• SOBOTA, 10. novembra, ob: 12.00 Zgodovinske zanimivosti; 13.30 Dvočasno in poštna služba v lahki glasbi; 15.30 »Labod« je odnesel, kriminalna igra v treh dej. in petih slikah (Giuseppe Feroni - Ada Ana Pertot), igrajo člani RO; 17.20 II. vatikanski koncil — poročila in komentarji o Vesolinem Cerkevem zboru; 18.00 slovenščina (J. Peterlin); 19.00 Družinski obzornik (prof. Ivan Theuerschuh); 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

4. novembra, nedelja: 21. pobinkoštna
5. novembra, ponedeljek: Emerik
6. novembra, torek: Feliks
7. novembra, sredo: Engelbert
8. novembra, četrtek: Bogomir
9. novembra, petek: Teodor
10. novembra, sobota: Andrej

MEŠANA KOMISIJA

Včeraj je mešana italijansko-jugoslovanska komisija za mali obmejni promet končala svoja posvetovanja v Vidmu. Kakor se sliši, ni prišlo do kakih izrednih sklepov. Najvažnejši so ti, da bo vzpostavljenih nekaj več avtobusnih zvez preko meje. Prizadeti si želijo zlasti, da bi vozilo več avtobusov v Brda in nazaj. Tudi nekatere proge na Tržaškem ne ustrezajo dovolj osebnemu prometu. Zastopniki so se tudi menili o načinu, kako bi se mejni pregled hitreje odvijal.

Vatikanski koncil II.

Koncilski očetje nadaljujejo razprave o ureditvi cerkvenih obredov. Na zadnjih dveh skupnih sejah, kjer je bilo navzočih povprečno po 2300 cerkvenih dostojanstvenikov, so posegali v debato tudi jugoslovanski škofje. Razpravljali so o dveh temeljnih vprašanjih cerkvene liturgije.

Prvo se tiče prilagoditve obredov razmeram in navadam v različnih, zlasti misijonskih deželah. Obenem pa tudi, kako naj bi bili verniki pri obredih, posebno pri maši bolj z duhom in sodelovanjem prisotni kot dozdaj. Drugo vprašanje se pa tiče podeljevanja sv. obhajila pod dvema podobama, to je s hostijo in kelihom s posvečenim vinom. Ta predlog pa ni naletel na odobravanje škofov iz Indije, kjer je v ljudeh še zasidrana razdelitev na kaste.

Pred sejo je generalni tajnik mons. Felici razdelil vsem prisotnim knjižico s seznamom vseh poštnih pristojbin po vsem svetu. Oberem jim je Vatikan poklonil tudi popolno serijo novih vatikanskih znamk izdanih v spomin koncila, ki so pravo umetniško delo.

V torek zvečer je predsednik Segni priredil na Kvirinalu sijajen sprejem na čast udeležencem vesoljnega cerkvenega zbora. Nad 1500 dostojanstvenikov, ki so predstavljali vse narode sveta, je napolnilo dvorane predsedniške palače.

OB 4. OBLETNICI

V nedeljo je papež Ivan XXIII. praznoval četrto obletnico odkar je bil izbran za poveljarja katoliške Cerkve. Pred štirimi leti je le malokdo računal, da bo prav pontifikat dobrodušnega kardinala Roncallia prinesel toliko svežine in univerzalnosti v cerkveno življenje. Že samo sklicanje vesoljnega cerkvenega zbora zadostuje, da bo Ivan XXIII. prištet v vrsto velikih osebnosti na stolu sv. Petra.

Doba njegovega papeževanja pa nikakor ne spada prav v mirne čase. Saj ni skoro minul en teden dni, ko se je svet nahajal na robu atomske vojne. K razpletu je dosti pomagal tudi papežev poziv vsem vodilnim državnikom, naj ne opuste do skrajnosti nobene poti za mirno poravnavo političnih sporov.

Papež je v nedeljo praznoval obletnico izvolitve brez velikih zunanjih svečanosti. Poudarka je dal svojemu jubileju, ko je opoldne z množico 15 tisoč vernikov na trgu sv. Petra odmolil angelovo češčenje in je v kratkem nagovoru prosil vse navzoče in vse ljudi na zemlji, naj nikoli ne prenehajo želeči miru, da bo na obličjih vseh zasijal žarek nebeške luči.

Praznik armade

Kakor je že navada, se bo 4. novembra praznoval po vsej državi praznik oboroženih sil in bojnikov.

Posebno svečano se bo ta dan obhajal v Gorici in na vojaškem pokopališču Redipuglia. V nedeljo bo prišel v Gorico državni predsednik Segni z ministri in s predsednikoma obeh zbornic. Dopoldne bo proslava na pokopališču, kjer bo zbrana tudi šolska mladina. Popoldne pa bodo odkrili na goriškem letališču spomenik vojvodu Amadeju d'Aosta. Vse vojašnice bodo odprte občinstvu, ki si bo moglo tam ogledati novodobno vojaško opremo.

JUGOSLAVIJA PROIZVAJA DOVOLJ NAFTE

Jugoslovanska proizvodnja nafte bo letos presešla 15 milijonov ton. To je velik uspeh, če upoštevamo, da je Jugoslavija v letih 1957 do 1959 morala uvažati še 600.000 ton nafte v vrednosti 4 do 5 milijard deviznih dinarjev. Domača nafta ni namreč kri-la niti polovice potreb.

Jugoslovanska proizvodnja je začela močno naraščati zlasti od leta 1960 naprej, tako da bo letos Jugoslavija pridelala dvain polkrat več nafte kakor leta 1959 in jo prodajala v inozemstvu.

Šolske podpore

Kakor smo že pisali, je prosvetno ministrstvo razpisalo za letošnje šolsko leto natečaj za podeljevanje podpor revnim in pridnim dijakom. Skupna razpoložljiva vsota za vso državo znaša 6 milijard lir. Od tega denarja je bilo stavljeno na razpolago šolskemu skrbništvu v Trstu dva milijona sedem sto tisoč lir. Vseh prijavljenih kandidatov s tržaških slovenskih šol je bilo 262; pismene naloge se trije niso udeležili.

Za slovenske šole je skrbništvo dodelilo enajst odstotkov iz omenjenega sklada, in sicer za 33 štipendij. Razdeljene so po naslednjem ključu: 12 podpor za dijake strokovnih šol v znesku po 60 tisoč lir; 9 podpor za nižjo srednjo šolo po 60 tisoč lir; 6 podpor v višini po 110 tisoč lir za dijake zveznih razredov višjih srednjih šol in 6 podpor za višje srednje šole po 150 tisoč lir.

Komisijo za slovenske šole so sestavljali sledeči profesorji: Turina kot predsednik, kot člani pa Baša, Savli, Jež in Sosič. Te dni je komisija zaključila svoje delo in je predložila skrbništvu seznam zmagovancev.

Italijanska naselbina v Sv. Križu

Državni podtajnik v predsedništvu vlade Della Fave bo 1. novembra v Trstu, da prisostvuje svečani otvoritvi begunskega naselja v Sv. Križu. Obisk vladnega moža je toliko bolj pomemben, ker je natančno pred sedmimi leti otvoril na Opčinah Otroško hišo za istrske in dalmatinske otroke.

Po svečanosti bodo izročili beguncem 120 novih stanovanj, zgrajenih z denarjem, ki ga je zakon z dne 27. februarja 1958 št. 173 stavil na razpolago Istranom in Dalmatinem. Denar je potemtakem vladni, vzet od splošnih prispevkov, ki jih država dobiva od davkov. Med davkoplačevalci so tudi Slovenci in tako jih država sili, da sami plačujejo italijanizacijo svoje zemlje. Begunci so sicer ljudje, s katerimi je treba postopati pravično in jim tudi dati nova bivališča, a ta morajo biti v italijanskem delu države, ne pa služiti v potujčevanje slovenske zemlje.

Ker je novo naselje posvečeno svetniku ma iz Vižinjana, bi se do 1. novembra moral vrniti v Trst škof Santin, ki se nahaja na vesoljnem cerkvenem zboru. Ob navzočnosti državnega podtajnika Della Fave bodo blagoslovili spomenik v čast iredentističnemu prostovoljcu Antoniu Gregu.

V četrtek bodo praznovali otvoritev 240 stanovanj na Proseku, in sicer v naselju San Nazario.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29.477

De Gaulle ostane

V nedeljo so francoski volivci z glasovni-
co v roki odločevali ali sprejmejo De Gaul-
lov predlog, naj se bodoči državni predsed-
nik izbere na podlagi splošnega glasovanja
ali ne. Izid glasovanja, ki bo imel velik
upliv na bodoči razvoj francoske republike,
je pokazal sledeče: za predlog se je izreklo
62% volivcev, proti njemu pa 37,9%. Uspeh
v prid De Gaulle se pa nekoliko zmanjša,
če vzamemo v pošte, da se je 7 milijonov
volivnih upravičencev vzdržalo glasovanja.
Od skupnega števila volivnih upravičencev
je glasovalo z »da« 46,5% volivcev, z »ne«
pa 28,7%.

Pristaši ustavne reforme so seveda v
obeh primerih v večini, toda ta večina ni
tako številna kot je upal sam De Gaulle.
Večina časopisja je mnenja, da ni pri tem
glasovanju ne pravih zmagovavcev, ne pre-
magancev. Notranji minister Frey je pa že
izjavil, da bo državni poglavar ostal na svo-

KULTURNI STIKI

V največji glasbeni dvorani v Rimu se že
vso jesen zbirajo ljubitelji lepega petja in
koncertov k sobotnim kulturnim večerom.
Zadnjo soboto, 27. oktobra, so se te umet-
niške prireditve zaključile z nastopom zbo-
ra in orkestra »Branko Krstmanović« iz
Beograda. Dirigiral je mojster Bogdan Ba-
bič. Zbor in orkester sta izvajala skladbe
Bacha in Orffa. Izbrani gostje so navdu-
šeno ploskali.

Izguba za gospodarstvo

V soboto zvečer se je smrtno ponesreči-
l z lastnim letalom inženir Enrico Mattei.
Njegovo ime je tesno povezano z razvojem
italijanskega gospodarstva zlasti na polju
pridobivanja nafte. Kot predsednik petro-
lejske družbe ENI je razširil svoje delova-
nje povsod, kjer so odkrili nove naftne
vrelce. Njegovo ime kot enega najsposob-
nejših gospodarskih »kapitanov« je zaslove-
lo po vsem svetu.

Začel je pa z ničem. Rojen leta 1908 bli-
zu Pesara v skromni družini očeta kara-
binijera ni mogel študirati. S petnajstim
letom si je moral iti služiti kruh v tovarno
železnin. Nato je delal v neki usnjarni.
Prirojeni talent in trdna volja sta ga že po
treh letih dvignila na ravnateljsko mesto v
isti tovarni. Med delom je tudi študiral in
si pridobil diplomno računovodje. S tride-
setimi leti je odprl že lastno kemično to-
varno. Voja je pretrgala Matteievo delo-
vanje in moral se je umakniti v gore, kjer
so ga zaradi njegovih organizativnih spo-
sobnosti izbrali za podpoveljnika skupnih
partizanskih čet. Dvakrat so fašisti uje-
li in zaprli drznega partizana »Montija«,
obakrat je na čudežen način ušel iz ječe v
Veroni.

Po vojni ga je ministrski predsednik Pari-
ri imenoval za komisarja potrošilske druž-
be AGIP z nalogo, da likvidira podjetje.
Mattei pa je na svojo roko nadaljeval geo-
loška raziskovanja, dokler ni leta 1949 od-
kril vire metana in nafte najprej pri Corte-
maggiore, potem na Siciliji, nove na Sred-
njem Vzhodu in drugod. Povsem njegovo
delo je pa ustvaritev petrolejske družbe
ENI, preko katere se je Italija vključila
v mednarodno gospodarstvo. Zato pomeni
nagla smrt inženirja Matteia veliko izgubo
za italijansko gospodarstvo.

NOVICE

jem mestu, kljub precejšnjemu številu na-
sprotnikov. Vsekakor pa dokazuje odstotek
nasprotnikov, belih ali neoddanih glasov, da
ljudstvo ne mara absolutistične predsedniške
republike, kar bo moral general De Gaulle
tudi upoštevati.

GAITSKELLOV NAČRT

Vodja laburistične stranke v Angliji Hugh
Gaitskell je na zborovanju mednarodne
parlamentarne unije predložil lep načrt za
dosego trajnega miru na svetu. Po njego-
vem predlogu bi se morala pri Zvezi naro-
dov, ki šteje danes že 110 držav članic,
ustanoviti skupina držav, ki so naklonjene
skupni svetovni vladi.

Te države bi morale zahtevati uresniči-
tev osmerih točk. Poglavitne so: ustanovi-
tev mednarodne policije, mednarodne de-
narne zveze, mednarodnega urada za разо-
rožitev. Kar se tiče Zveze narodov pa: raz-
tegniti članstvo na vse države sveta in čim-
prej povabiti kot članico tudi Kitajsko;
dolžnost da vse države točno plačujejo Zve-
zi precipisane prispevke; dolžnost, da vse
države sprejmejo sklepe Zveze, izglasovane
s široko večino in končno, preurediti Var-
nostni ter Ekonomsko-socialni svet Zveze
narodov, da bo bolj reprezentativen.

Ko bodo te točke vse države sprejele, bo
potreben, po Gaitskellovem mnenju, le maj-
hen korak do Svetovne skupne vlade.

Načrtu ni kaj oporekati, vprašanje je le
ali bodo danes tako razprte države nanj
pristale.

Mrtvi za Kubo

Borba za Kubo je že zahtevala prve smrt-
ne žrtve. Smešno, a žalostno je, da niso
padle na otoku samem, marveč najprej v
Milanu. V soboto zvečer je po milanskih
ulicah vzklikalo okrog petsto demonstran-
tov za Kubo in proti Ameriki. Policija je
skušala sprevod razgnati. Začelo je frčati
kamenje in en težek kos je priletel v glavo
študenta Ardizzona ter mu je prebil loba-
njo. Še isti večer je neprostovoljni borec
za Fidel Castra umrl v bolnišnici.

Podoben slučaj se je pripetil tudi v dalj-
nem Čilu v Južni Ameriki. Kaj bi pa bilo,
če bi se vojna zares vnela?

Bo šlo?

Odbor mednarodne organizacije FAO (za
pospeševanje poljedelstva in za prehrano
človeštva), ki ima glavni sedež v Rimu, se
je že lotil priprav za svetovno zborovanje
o preskrbi človeštva z živežem, katero bo
sklicano v Washington v prihodnjem polet-
ju.

Osrednje vprašanje na tem mednarodnem
kongresu bo, kako vzdržati v sorazmerju
proizvodnje in neprestano rast števila ze-
meljskih prebivalcev. Že za leto 1980 bo
treba žitno proizvodnjo povečati za 33 od-
stotkov, živinorejsko pa za 100 odstotkov.
V letu 2000 bodo nastale še večje skrbi.
Človeštvo se bo namnožilo na 6 milijard
ljudi. Zato bo morala biti proizvodnja žita
stokrat večja kot danes, mesna in kar je
proizvodov z mesom v zvezi, bo pa morala
biti kar dvestokrat večja.

Vseh svetih in vseh mrtvih dan

V začetku novembra, ko narava odмира,
se skoro nehote ustavijo človekove misli
na robu življenja. Neizbežnost smrti — pre-
hod v onostranstvo — občestvo tam.

Ni ga kulturnega naroda na svetu, ki ne
bi v tem času častil spomina rajnih in po-
mislil, kaj je onkraj groba. Prav zaradi teh
dveh vprašanj, katere si človek, čeprav le
sam pri sebi zastavlja, je Cerkev združila
dva praznika: spomin na vse svete in spo-
min na vse mrtve.

Oba praznika imata svoj začetek že v sivi
preteklosti. V Rimu je Agripa, zet cesarja
Avgusta, sezidal že leta 29. mogočno kupo-
lasto svetišče z imenom Panteon, na čast
vsem bogovom. Ko je v rimskem imperiju
zmagala krščanska Cerkev, je cesar Fokas
daroval Panteon v last papežu Bonifaciju
IV. Leta 609 je ta papež posvetil svetišče
Materi božji in vsem mučencem - svetni-
kom v spomin.

Par dni nato so po okrašenih rimskih
ulicah vozili prvi mučencev iz kata-
komb proti Panteonu, kjer so jih slovesno
pokopali. Tisti dan so potem Rimljani ved-
no obhajali kot god vseh svetnikov. Spomin
tega praznika je papež Gregor III. določil
za dan 1. novembra. V 9. stoletju je pa bil
praznik vseh svetnikov razširjen po vsem
krščanskem svetu.

Že takoj naslednji dan pa obračamo oči
od zmagujočih h morda trpečim dušam
naših dragih rajnih. Vernih duš dan so v
Cerkvi obhajali že v 3. stoletju, a le po po-
sameznih krajih, zlasti mučeniških. Šele

opat Očilo iz Clunya je ukazal leta 998, da
se mora po vseh cistercijskih in benedik-
tinskih samostanih obhajati spomin na vse
umrle. V naslednjih stoletjih se je praznik
skoro sam po sebi vrnil v cerkveno litur-
gijo.

Verne duše ali vahti!

Koliko dragih in bridkih misli vzbujajo,
ko klenka zvon in brlijo lučice na grobovih!

Dosti starih navad je še združenih s te-
mi prazniki tudi pri nas. Ponekod po Vi-
pavskem še hodijo otroci pobirati »vahtič«
od hiše do hiše. To so bile pogačice iz mla-
čeve (pol koruzne, pol bele) moke. Beseda
»Vahtič« pa izhaja iz nemške »wachen«, to
je stražiti ali bedeti. Na vernih duš dan
pa ljudje bedijo pozno v noč, zlasti v tr-
žaški in goriški okolici ob oljnatih »duš-
cah«. Kdor je prišel v hišo in pomolil z
družino je dobil »vahtič« ali dar za bede-
nje. Na Balkanu hodijo ljudje še danes n
grobovom na »navje« in imajo cele gostije
v bližini dragih rajnih. Z njimi se čutijo
povezane tudi po smrti. Za njih je smrt
že zgubila grozljivo želo.

Danes je v mestih ostal spomin na vahti-
č le v takozvanih »favah« ali malih hleb-
čkih iz sladkorja v raznih barvah. Spomin
na »vahtič« so tudi slane preste, ki se po-
javijo po gostilnah okoli vaht.

To so pa le zunanosti. Spomin na drage
rajne, ki nam kažejo pot, mora biti v sr-
cih buđen, ne le v rožah in migljajočih
lučkah.

Tržaškega

Podroben gospodarsko-socialni program S.S.L.

Država, ki prejema znatne dohodke v tržaški pokrajini, mora povečati investicije na našem ozemlju. Investicije naj omogočijo okrepitev pomorstva, industrije, trgovine, kmetijstva, prometnih zvez in turizma. K temu je treba dodati še javna dela, kot sta na primer avtocesta Trst-Benetke ter pomol VII. Vsa gospodarska politika naj bo usmerjena k povečanju proizvodnje in ustvaritvi novih delovnih mest, k znižanju cen ter k dvigu kupne moči prebivalstva. Posebno pozornost je treba posvetiti stanovanjskemu vprašanju ter zagotoviti vsaki družini najem in sčasoma nakup dostojnega doma.

Kmetijstvo

Kmetijstvo je treba modernizirati in specializirati, da se bodo povečali kmetovi dohodki. Pomoč in posojila po »zelenem načrtu« je treba dajati brez birokratičnega zavlačevanja. Država in občina naj podpirata kmeta ne samo v proizvodnji, marveč tudi v prodaji pridelkov. Pridelkom iz okolice (zelenjava, mleko, rože, sadje, meso) naj se omogoči konkurenčno prednost v Trstu, ki je zanje najbližje tržišče. Podpore ob toči ali suši je treba kmetom dajati širokopotežno in takoj. Končno je treba urediti bolezensko in socialno zavarovanje za kmečko prebivalstvo.

Delavstvo

Delavstvo, zlasti specializirano delovno silo, je nujno treba zaščititi, da se ji ne bo treba izseljevati v druge pokrajine in dežele. Brezposelnost in podzaposlenost naj se odpravi z ustvarjanjem novih delovnih mest, zlasti v industriji z njeno modernizacijo in razširitvijo, z okrepitevijo obrtnišva ter z obsežno kampanjo za brezplačno poklicno izobrazbo tako vajencev kot odraslih. Povišati je treba delavske plače in pokojnine ter izboljšati celotno bolezensko in socialno zavarovanje. Vsem delavskim družinam naj bo omogočen nakup stanovanja po Aldisiovem načrtu ali INA-Casa proti odplačilu po skromnih mesečnih obrokih, to je brez visokih začetnih vlog, ki so za delavce nedosegljive.

Obrtnik, Trgovec, Podjetnik

Razmah malih in srednjih podjetij, katerkoli stroke je treba olajšati z nizko-obrestnimi posojili. Davke je treba znižati upoštevajoč težavni gospodarski položaj tržaške pokrajine. Okrepiti je treba trgovino, promet in turizem s tržaškim zaledjem, zlasti z Jugoslavijo in Avstrijo. V ta namen je treba znižati carine in železniške tarife. Trst mora dobiti nove tovarne in nove ladje, da bo lahko uspešno središče mešanega pomorsko-industrijskega gospodarstva na severnem Jadranu.

Socialno-gospodarsko enakopravnost

Slovenci delavci, kmetovavci, obrtniki, trgovci, izobraženci in podjetniki morajo postati socialno in gospodarsko enakopravni z italijanskimi. Zato morajo državne, deželne, pokrajinske in občinske oblasti nuditi

Slovincem enake možnosti socialnega in gospodarskega razvoja, kakor jih že imajo Italijani.

Pismo uredništvu:

SKUPNO V OBRAMBO NASIH PRAVIC!

V zvezi z bližnjimi volitvami v tržaški občinski svet želim poudariti v tem svojem kratkem pismu le eno misel, s katero se strinjajo tudi moji prijatelji:

Zahteve za posamezne kraje

SV. KRIZ: Sezidati je treba novo osnovno šolo in otroški vrtec. Dokler ne bo postavljena nova šola, je treba popraviti streho na stari in napeljati vanjo telefon. Zidati stanovanjske hiše za domačine; zgraditi občinski rekreativni park za otroke, mladino pa športno igrišče. Za avtobusno postajo je treba postaviti čakalnico v Sv. Križu in v Trstu, da se bodo imeli ljudje kam zateči med burjo, mrazom in dežjem; okrepiti razsvetljavo, tlakovati nekatere poti, zgraditi župnijsko dvorano, popraviti župnišče in zvonik ter preurediti kanalizacijo pri pokopališču, da bo imelo javno strnišče primeren odtok.

PROSEK-KONTOVEL: Graditi stanovanjske hiše tudi za domačine, postaviti čakalnico pri avtobusnih postajah v obeh vaseh, okrepiti javno razsvetljavo, izboljšati vaške poti, dati dovoljenje za lekarno, zgraditi javno kopališče in pralnico, dati podporo za župnijsko dvorano na Proseku.

OPCINE: Popraviti vaško cesto, napeljati ali obnoviti razsvetljavo, zidati ljudska stanovanja za domačine, izplačati vojno odškodnino in odškodnino kmetom za razlašena zemljišča, postaviti dvojezične napise, znižati tramvajске cene zlasti za dijakе in delavce. Opčine so tako velike, da bi morale postati samostojna občina.

TREBCE: Zgraditi ljudske stanovanjske hiše, izplačati škodo, ki so jo utrpeli kmetje med vojaškimi vajami, postaviti avtobusni postaji (v vasi in ob novi avtomobilski cesti), znižati voznino za dijakе, ki se vozijo v šolo, popraviti športno igrišče.

GROPADA: Izboljšati razsvetljavo, asfaltirati cesto Bazovica-Gropada, izplačati škodo, določiti pogostejše avtobusne zveze, ki so absolutno preredke.

PADRICE: Izboljšanje razsvetljave, preprečiti umetno naseljevanje, da se ne bo spremenil narodnostni in socialni značaj vasi.

BAZOVICA: Katranizirati gornji del ceste v vasi, zgraditi kopališče in bazen za otroke, pralnico in čakalnico pri avtobusni postaji.

KATINARA: Izboljšati razsvetljavo; zgraditi cesto iz Lonjerja na novo cesto v Rocol, popraviti

Mnogi tržaški Slovenci smo namreč prav dobro razumeli, v čem je globlji pomen predložitve Skupne slovenske liste. Gre namreč zato, da končno naša manjšina dobi svoje enotno politično predstavništvo, ki je v sedanji državni ureditvi edino učinkovito sredstvo za doseganje manjšinskih pravic in zaščito koristi naše manjšine. Prav gotovo ne drži ugovor, češ da je enotnost manjšine na politični osnovi nemogoča. Takšna enotnost je bila doslej nemogoča, ker so tako zahtevale koristi vodstev tistih italijanskih strank, ki se bore za slovenske glasove, ne pa zato, ker bi to bilo odvisno od volje in želje naših slovenskih ljudi. Ti so zahtevali in še vedno zahtevajo, naj Slovenci v obrambo skupnih pravic in zaščito skupnih koristi tudi skupno nastopajo. Najlepša priložnost za takšen skupni nastop pa so prav volitve.

Tiste italijanske stranke, ki pravijo, da se zavzemajo tudi za naše pravice, bi se po našem prepričanju morale za nas zavzemati tudi v primeru, če bi na volitvah ne dobile niti enega slovenskega glasu. Saj so se na primer svoj čas zavzemale za Alžirce in pred dnevi celo za Fidel Castra.

Zato bomo v nedeljo, 11. novembra, zavedni Slovenci podprli Skupno slovensko listo s prepričanjem, da bomo s tem najbolje koristili samim sebi in celotni manjšini.

Franč Gregorič — Trst

(Uredništvo objavlja le tista pisma, ki so podpisana in navajajo natančen naslov pisca.)

osnovno šolo, odnosno postaviti novo; spremeniti jakost industrijskega toka, popraviti cerkev.

LONGER: Popraviti verzelo, to je ctsto Lonjer-Bazovica, kakor tudi Lonjersko cesto, ki je v obupnem stanju in je celo nevarna za otroke, ki hodijo v šolo; za pešce je treba postaviti pločnike; Podlonjer potrebuje novo osnovno šolo in vrtec; zgraditi čakalnice na avtobusnih postajališčih; postaviti javno telefonsko govornico, urediti kanalizacijo in ustanoviti lekarno za tamkajšnje področje.

SKEDENJ: Ojačiti javno razsvetljavo, urediti promet v ožjih ulicah, postaviti čakalnico na odhodni postaji avtobusa št. 9, popraviti več ulic.

ROCOL: Zgraditi čakalnice na postajališčih filobusa, zlasti na progah 18, 26 in 11; na progi 26 naj se podaljša nočna služba. Zgraditi slovenski otroški vrtec.

SV. JAKOB: Moderni slovenski otroški vrtec, več ljudskih stanovanj, preurediti poslopje slovenske osnovne šole v ulici Frausin.

SV. M. M. ZGORNJA: Pospešiti je treba popravila cest, ki so v obupnem stanju. Posledica tega je večmesečna ukinitve avtobusne proge Campanelle in sedaj grozi še ukinitve proge proti Katinari. Da ne bo ta mestni okraj tako zapuščen, je treba municipalizirati avtobusne proge ali pa uvesti enake tarife, kot jih ima ACEGAT. Preurediti je treba tudi vozni red avtobusov.

SREDIŠČE MESTA: Nujno je potreben otroški vrtec v središču mesta. Na razpologo je več kot dovolj otrok, ki morajo zdaj hoditi v zelo oddaljene vrtece ali sploh nikamor.

ROJAN: Napeljava javnega telefona v Piščancih, pokrit zelenjavni trg, občinska izpostava v Rojanu, da ne bo treba za vsako malenkost hoditi v mesto, čakalnica na odhodni postaji avtobusa št. 28 in filobusa št. 5.

BARKOVLE: Ustanoviti slovenski oddelek v občinskem rekreativnem parku, popraviti cesto Lavareto in druge poti, ki vodijo iz Barkovlj proti Furlanski cesti, ustanoviti občinsko izpostavo.

STARO SE PODIRA

Po novem urbanističnem načrtu, ki bo izpeljan do konca leta 1963, se stare goriške hiše umikajo novim stavbam ali cestam. Podrli so že dosti hiš v nekdanjem spodnjem koncu židovskega »geta«. Ostal je pa še kljub obnavljanju po koncu ves tisti stari labirint propadajočih poslopij zadaj za muzejem ali Attemsovo palačo.

Drugi stari del Gorice je predstavljalo Rabatišče ali prav po starem »Kraška cesta« imenovano. Starina pa tudi umazanost je kar puhtela iz starih dvorišč. Občina je tudi tam zavihtela rušilni kramp. Začeli so podirati staro Zanettijevo hišo št. 9. Na vrsto pa bodo prišle še hišne številke 1, 3, 5 in 7.

Nova Gorica začena dihati, stara pa izginja. Kdor bo želel čez dve leti še videti nekdanjo romantiko starih hiš, bo moral iti v zgornji konec ulice Favetti ali pod grad v »Kočevje« (Coceviutta), kjer so res hiše še podobne na pol razpadlim kočam.

RUPA

Ne vemo, kaj je temu krivo, da nas Rupence na občini tako malo cenijo. Že večkrat smo se med sabo pritoževali, pa tudi v javnosti zastran tistega »jezera« sredi vasi. Ob vsakem deževju je taka poplava, da ni mogoče mimo. Občina bi vendar morala poskrbeti za odtoke ali kanalizacijo. Morala pa misli kakšna brihtna glavica, naj »jezero« kar ostane kot privlačna točka za tujce?

Vsi sveti so tu. Povsod poskrbijo, da se zadnji dom umrlih drži v dostojnem stanju. Kazalo bi, da bi se zidovi tudi našega pokopališča malo popleskali.

V nedeljo je imel naš mešani cerkveni zbor obisk. Prišli so snemavci tržaškega radia in so povzeli na plošče osem cerkvenih pesmi, katere je zbor prav ubrano zapel pod vodstvom pevovodje Nikota. Naš zbor je še precej močan. Šteje 24 mešanih

glasov. Prav z zadovoljstvom jih bomo poslušali pri oddaji. Njim pa naj bo to v še večje bodrilo za vztrajanje pri petju.

STEVERJAN

Čeprav se govori in je deloma tudi resnično, da gospodarstvo, zlasti kmetijstvo, po naših Brdih propada, se vendar najdejo v naši občini umni in podjetni gospodarji, ki se po svojih pridelkih in kmetovanju odlikujejo. Pisali smo že o nagradah in priznanjih našim kmetovavcem na različnih sadjarskih in vinarskih razstavah.

V nedeljo so pa bili zopet odlikovani nekateri naši posestniki za umno živinorejo. Kmetijsko nadzorništvo in zveza kmečkih klubov z značko »3 P« sta priredili nagradno tekmovanje za odebelitev juncev in za dobro vzrejo junic. Četrto nagrado v prvi vrsti tekmovanje je prejel naš domačin Trpin Rihard. Četrto odlikovanje in denarno nagrado za vzrejo junic pa Štekar Lojze in Komjanc Karel. Ti gospodarji naj služijo za vzgled tudi drugim sosedom.

SOVODNJE

Kdor popotuje iz Gorice do Sovodenj mora trikrat menjati cesto in seveda tudi podplate. Skozi šandrež do vrh Pilošč prideš po lepem. Potem pa začne mimo čuvajnice, po ovinkih čez polje in do pila taka cesta, da ji skoraj ni para v deželi. Poleti se nareš prahu in jetike po njej, pozimi hodiš po blatni strugi, v obeh primerih pa si ob par podplatov ali kolesnih plaščev, preden ugledaš prve sovojenjske hiše, kjer se začne spet asfalt.

Tisti nesrečni kos ceste ni ne občinski in kot kaže menda ne pokrajinski. Zato se zanj tudi nihče ne briga, čeprav je že

Iz Goriške

toliko prometa po tej cesti kot po mirenški.

Vsi pa vemo, da je dolžna za ta kos ceste skrbeti pokrajinska uprava. Zato se je končno le dvignila izmed svetovavcev komunistična predstavica z interpelacijo na predsednika, naj se vendar začne s popravilom te ceste.

—0—

Minilo je že nekaj časa, odkar smo pokopali našo sosedo Ferfoljo Lucijo. Vaščani pravimo »pri Luciji«, kjer je njen dom. In to po vsej pravici, kajti rajna Lucija je res podpirala tri hišne ogle, odkar je umrl njen mož. Bil je v Nemčiji. Ko se je vrnil domov je šel delat v tržiške ladjedelnice. Delal je eno leto, pa mu je padel težek kos železa na prsni koš, da je na posledicah umrl. Gospodinja Lucija, mati petih otrok, se je sama borila skozi življenje. Zdaj je pa tudi njo pobrala huda pljučnica. Pokojnica je ućakala komaj 58 let. Bog ji daj dobro vsaj na onem svetu.

GLASBENE SOBOTE

Glasbeno življenje v Gorici ima že staro tradicijo. Že nekaj let sem so vpeljane tako imenovane »glasbene sobote« z orkestralnimi in pevskimi nastopi, bodisi v zborih ali s solisti. Doslej je italijanski »Ober« za glasbeno delovanje v Gorici priredil že 77 takih glasbenih večerov. Za letošnje zimsko sezono ima v načrtu 16 koncertov z domačimi in tujimi umetniki evropskega slovesa. Za poglobitev kulturnega sodelovanja bi bilo prav, če bi povabili tudi slovenske zборе in umetnike h kakemu nastopu.

S TRGA

Več kot dva meseca ni bilo opaziti na goriškem trgu užitnih gob. Medtem ko je bila v prejšnjih letih naprodaj precejšnja množina tega gozdnega pridelka, je letošnja suša razočarala nabiravce gob. Zadnje tedne jih je pa spet precej videti na stojnicah, seveda tiste bolj manjših vrst. Precejšnjo količino jih naberejo po obronkih Kalvarije in Oslavskih gričev. Dosti jih prinesejo tudi z onkraj meje, zlasti s Trnovskega roba, kjer so že od nekdanjih znani gobarji. Imenitni poznavalci gobarskih skrivališč so pa zdaj tudi Podgorci. Nekateri jih naberejo tudi po deset kg na dan, prav v tistih krajih gozda, kjer drugi ne vidijo niti ene gobe.

Na goriškem trgu, kamor pride kak dan tudi po dva stota tega blaga, se suče zdaj cena od 300 do 350 lir za kg.

VRH

Po dolgi letih ne bo več obveljalo tudi za skrajni rob doberdobske planote, da Kras nima vode. Ker nismo po naravi z njo obdarjeni, jo bomo pa v kratkem času imeli vsaj umetno speljano tudi po hišah. Vodovodni konzorcij za Vzhodno Furlanijo (CAFO) je že prejel od skrbništva za javna dela dovoljenje, da razpiše natečaj za priključitev vodovodne mreže po hišah na Vrhu in tudi na Martinščini. Celokupni stroški bodo znašali 20 milijard lir. Z deli bodo začeli že v prvih mesecih prihodnjega leta, tako da bomo že poleti tudi doma preskrbljeni z vodo.

Beneška Slovenija - Kanalška dolina

BRDO

Pred kratkim je poslanec Ceccherini sporočil županu brdske občine Marchiotu, da je vlada določila 30 milijonov lir za razširitev in asfaltiranje ceste, ki vodi od Njive do Prjesake. Pot je sedaj na marsikaterih krajih zelo tesna in zaradi mnogih ovinkov tudi zelo nevarna za promet.

Po predvidenih načrtih bodo del poti speljali preko Velike Njive in jo nato priključili na pot, ki pelje v Sedlišče (Uricottis) in dalje do Viskorše.

Načrt je občinska uprava zelo pametno uredila. Če bi namreč razširili cesto po sredini vasi, bi morali podreti precej hiš, kar bi požrlo precejšnjo vsoto denarja. Po sedanjem načrtu se pa to prihrani in tudi vas se bo lahko razvijala ob cesti na planjavi Velike Njive.

VISKORŠA

Star pregovor pravi, da počasi pride vse na dan. Uresničil se je tudi pri nas, ko so orožniki zaman iskali precej časa, kdo je zakrivil velik požar, ki je izbruhnil že tam v februarju. Več dni je gorelo listje in suhljad v hosti okoli Viskorše in Mikotičev.

Požar se je razširil na sto ha površine in je že resno ogrožal tudi vaške hiše. Skupnemu naporu vojaštva, gozdnih čuvajev in domačinov se je posrečilo pogasiti ogenj. Škoda je pa bila precej velika.

Kot smo rekli, je oblast preiskovala, kdo bi bil neprevidni zažigalec. Sum je padel na 48-letnega Jakoba Vattolo, ki je pri gašenju v resnici pridno pomagal. Prav ta vnema je napeljala orožnike, da so ga začeli spraševati, dokler ni priznal, da je na vrtu pri hiši požigal dračje in se je po njegovi ne previdnosti požar razširil.

TRBIŽ

V noči od nedelje na ponedeljek je postalo kar nenadoma konec lepih jesenskih dnevo po vsej dolini. Spodaj je deževalo, vse hribe naokoli je pa močno pobelilo s snegom. Ljudje so hiteli jemati iz omar zimске obleke. V nedeljo dopoldne je precej na gosto snežilo tudi po Trbižu. Smučarji so že upali, da bodo lahko namazali svoje deske in šli na sneg. Že po nekaj urah se je pa tenka snežna odeja raztopila. Vreme je pa ostalo mrzlo kljub zjasnitvi. Splošno se sodi, da bo letošnja zima ugodna za snežni šport, ki bo vsaj našim gostiščem nekoliko napolnil blagajne.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

John Steinbeck - NOBELOV NAGRAJENEC

„GLAVNA NALOGA PISATELJEV JE KRITIKA“ - JE IZJAVIL NAGRAJENEC

V mednarodnih literarnih krogih so po večini z zadovoljstvom sprejeli novico, da je dobil letošnje Nobelovo nagrado John Steinbeck. Pesnik Cocteau je izjavil, da pozdravlja to odlikovanje, ki ga je dobil Steinbeck, ker ga poznajo, občudujejo in ljubijo. Podobno se je izrazil o Steinbecku André Chamson.

Ameriški pisatelj Erskin Caldwell, avtor romana »Pot tobaka« in »Majhna njiva«, ki potuje zdaj po Poljskem, je izjavil, da je John Steinbeck resnično zaslužil Nobelovo nagrado in da je vesel, da jo je dobil ter mu čestita iz vsega srca. Tudi Steinbeck sam je zelo vesel nagrade. Čeprav je vedel, da je med kandidati, vendar prvi hip skoraj ni verjel, da so mu res podelili Nobelovo nagrado, je izjavil.

Časnikarji seveda ne dajo miru novemu Nobelovemu nagrajencu. Eden izmed njih mu je zastavil tudi vprašanje, kako piše. Steinbeck se je nasmehnil in dejal: »S svinčnikom«. Nato pa je zadostil radovednost časnikarjev in povedal, da navadno sede za pisalno mizo ob osmih zjutraj in piše, dokler ne spravi na papir toliko besedila, kolikor si ga določi za tisti dan. To je od tisoč do tri tisoč besed, približno 5 do 15 tipkanih strani. Piše vsak dan med tednom, razen ob nede-

ljah, in včasih tudi ob nedeljah. Ničesar ni hotel povedati o svoji prihodnji knjigi. »Če bom govoril o njej, je ne bom napisal«, je rekel. Zagotovil pa je, da se tudi danes še zanima za socialne in splošno družbene probleme, češ da romanopisci ne morejo drugače, kot da se bore proti socialnim krivicam, »kajti glavna naloga pisateljev v vseh dobah je bila prav kritika«, je pristavil.

—0—

RADIO TRST A IN VESOLNI CERKVENI ZBOR

Od 3. novembra dalje bo slovenska radijska postaja v Trstu imela vsako soboto ob 17,20 posebno oddajo pod naslovom: »Drugi vatikanski koncil«, v kateri bodo poročila in komentarji o vesoljnem cerkvenem zboru. Gradivo za oddajo bodo zbirali v Rimu posebej za Italijansko radiotelevizijo, v Trstu pa bo skrbela za oddajo slovenska redakcija tržaškega radia. Ta oddaja bo trajala ves čas koncila. Tudi običajna tedenska verska oddaja, ki je na sporedu vsako nedeljo ob 12,15 pod naslovom »Vera in naš čas«, bo imela najnovejšo vest z vatikanskega koncila. Tako bo radio Trst »A« lahko zadostil željam poslušavcev, ki so pokazali veliko zanimanje za sedanjí vesoljni cerkveni zbor.

UMRL JE PROFESOR MUCKERMANN

V Berlinu je umrl v starosti 86 let znani nemški katoliški teolog, biolog in antropolog, profesor Muckermann. Kot znanstvenik je preučeval predvsem dednost in biološke osnove zakona in družine. Nekaj časa v mladosti je bil član jezuitskega reda, pozneje pa je zaprosil za izstop, da bi se lažje posvetil socialnemu študiju na omenjenih področjih.

SLOVENSKI POMORSKI POTOPIS

Mladinska knjiga v Ljubljani je izdala v svoji zbirki potopisov »Globus« knjigo, ki opisuje življenje na slovenski prekoceanski ladji Splošne plovbe in vtise o življenju v raznih pristaniščih v Evropi in na drugih celinah. Knjiga ima naslov »Med oceani in kontinenti«. Napisal jo je reporter Milenko Šober.

FILMSKA GLASBA BOJANA ADAMIČA

Skladatelj Bojan Adamič, ki je že napisal glasbo za razne slovenske filme, sklada zdaj tudi melodije za novi film Boštjana Hladnika »Peščeni grad«, ki ga že montirajo pri ljubljanskem Film-Servisu. Bojan Adamič pa bo tudi zložil glasbo za celovečerni film »Bog se je rodil v koruzi«, ki ga snemajo v Bosni. Naslov filma pa ni ravno okusen.

Knjižica o Slomšku

Slovenski duhovniki v Trstu so izdali v zbirki »Knjižice« tudi knjižico o škofu Slomšku. Napisal jo je znani mariborski kanonik Franc Hrstelj. V njej prikazuje tega velikega slovenskega škofa in njegovo delo. Kanonik Hrstelj velja za najboljšega poznavca življenja škofa Slomška, ker je v svojem kratkem življenjepisu nanizal veliko lepih in novih stvari o Slomšku, med njimi tudi precej takšnih, ki so bile doslej širši javnosti neznane.

SALZBURG BO DOBIL UNIVERZO

Salzburg bo končno imel svojo univerzo. Najprej bodo ustanovili filozofsko fakulteto z 18 katedrami, ki bo začela delovati jeseni leta 1963. Upajo, da bodo lahko leta 1966 odprli tudi medicinsko in pravno fakulteto. Avstrijske oblasti namenjajo tudi univerzi v Salzburgu ime nadškofa Parisa Lodrona, ki je leta 1619 odprl v Salzburgu prvo takšno univerzo, ki je delovala do leta 1810. Šele po več kot sto letih, in sicer leta 1923, so spet odprli v Salzburgu prvo fakulteto, namreč bogoslovno.

UMRL JE PISATELJ ROMANA »IN ŠUMELI SO GOZDOVI«

Umrl je slavní norveški pisatelj Trygve Gulbranssen, avtor slovitega romana »In šumeli so gozdovi« — trilogije iz norveškega kmečkega življenja v prejšnjem stoletju. Roman je bil preveden v 30 jezikov in po njem so posneli Avstrijci tudi film, ki pa ni posebno uspel. Napisal je tudi številne druge romane. Doživel je 68 let.

Nova številka »Perspektive«

Izšla je nova 20. številka ljubljanske revije »Perspektive«, ki jo izdaja državna založba Slovenije, kot odgovorna urednika pa sta poimenošana Primož Rozak in Velko Rus. Ta revija hoče biti nekakšen protitež proti reviji »Naša sodobnost«, kateri očita konvencionalnost in idejno konservativnost. V novi številki »Perspektive« najdemo na uvodnem mestu obsežno kritično razpravo o slovenski književnosti v letu 1961, ki jo piše Vital Klabus. Iz razprave povzemamo, da je izšlo leta 1961 v Sloveniji osem knjig novel in 12 romanov in povesti. Sledi nekaj pesmi Cirila Zlobca, od katerih imajo nekatere hoteno moderne naslove: »Blues št. 9« ali »Blues št. 3«. Jan Makarovič je prispeval obsežno filozofsko razpravo »Umetnik in njegov predmet«. Prevedenih je tudi nekaj pesmi Marta Ogena in Paula Eluarda. Težišče revije pa je na razpravah »Intelektualci v modernem svetu« anonimnega avtorja, na povzetku Sartrove knjige »Kritika dialektičnega uma« in na razpravi Martina Heideggerja »Izvir umetniškega dela«. Značilno je, da najdemo v tej številki zastopana kar dva izmed glavnih predstavnikov sodobnega ekzistencializma. Zdi se, da skuša krog sodelavcev revije »Perspektive« razširiti marksizem v smeri ekzistencialistične filozofije. To dokazuje tudi njihov kritični odnos do uradnega marksizma.

NOVA SLOVENSKA FILMSKA REVIIJA

V Ljubljani je začela izhajati nova slovenska filmska revija, ki ima naslov »Ekran 62«. Glavni urednik je Vitko Musek, odgovorni urednik Toni Tršar, tehnični urednik pa Drago Kralj. Revija bo izhajala 10-krat na leto. Prva številka je posvečena spominu dveh slovenskih filmskih delavcev, to je Herbertu Grünu in Mirku Groblierju.

Revija »Ekran 62« hoče nadomestiti revijo »Film«, ki je pred kratkim prenehala izhajati. Novo revijo izdaja Sosvet za film in televizijo pri Svetu Svobode in prosvetnih društev Slovenije v sodelovanju z Vesna-filmom in Film-servisom.

Angleški tisk o smrti prof. Vidmarja

Tudi britanski tisk je precej obširno poročal o smrti slovenskega znanstvenika in šahista, dr. Milana Vidmarja. Njegovo smrt je javila angleškemu svetu agencija »Reuters«. Londonski »Times« je pisal, da je bil dr. Milan Vidmar eden od velikih mojstrov šaha, ki so vdihnili novo življenje šahu v letih pred prvo svetovno vojno, ko je bil šah omrtvičen od dogmatičnih teorij, katere je zamislil Tarrasch ob koncu prejšnjega stoletja. Z mladostnim duhom, ki je stremel k velikemu, so Capablanca, Aljehin, Nimcuvič, Breyer, Reti, Spielman, Marshall in Vidmar vdihnili nove ideje v šah in ga sprostili. To je trajalo do leta 1930, ko je prevladala sovjetska šola — pravi »Times«. O Vidmarjevi igri govori, da je bila značilna zanj hladna znanstvena preciznost in strategijo velikega mojstra, pogosto pa je zablestel v njej blisk skrajne bistrosti v napadih v slogu starih plastičnih mojstrov. »Times« potem omenja, da je bil dr. Milan Vidmar tudi odlični inženir elektrotehnike. Od njegovih velikih sodobnikov v šahu je ostal zdaj samo še dr. Ossip Bernstein — zaključuje »Times«.

SMRT FILOZOFA GASTONA BACHELARDA

Od možganske kapi je umrl v Parizu znani filozof Gaston Bachelard. Star je bil 78 let. Bil je član francoske akademije moralnih in političnih ved. Precej let je predaval na Sorbonni. Lani je dobil francosko nacionalno nagrado za književnost. Objavil je številna znanstvena dela, v katerih se ukvarja s filozofijo znanosti in oblikujočimi procesi domišljije, sanj in umetniškega ustvarjanja. V mladosti je bil skromen poštni uradnik, toda ko mu je umrla žena, se je ves posvetil študiju in vzgoji edine hčerke Suzane, ki je zdaj tudi profesorica na Sorbonni.

Premajhna skrb za slovenske kulturne spomenike

V nekem ljubljanskem listu se nekdo izmed brancev pritožuje nad zanemarjenostjo Cankarjevega muzeja na Zgornjem Rožniku pri Ljubljani in nad malomarnostjo, s katero skrbijo za Cankarjev spomenik na istem kraju. Kot znano je Cankar precej časa živel na Rožniku in napisal tam nekaj svojih največjih del. Rožnik je bilo njegovo bivališče ravno proti koncu življenja. Zdaj ni mogoče dobiti v muzeju nobene spominske razglednice in tudi ne tiste brošure o Cankarju, ki so jo napisali kmalu po drugi svetovni vojni. Na spomeniku pa že odpadajo kamni, s katerimi je bilo obloženo podnožje. Dopisnik opozarja, da bi bilo treba spomenik popraviti še pred zimo, drugače bo škoda še večja.

V zadnjem času se je ljubljanska javnost dvignila tudi proti zanemarjenosti Navja, to je pokopališča, kjer so pokopani nekateri največji slovenski pisatelji in drugi zaslužni javni delavci, ki imajo častno mesto v slovenski kulturni zgodovini. Tožbe o zanemarjenosti tega pokopališča so se sicer ponavljale že precej let, vendar niso mnogo zalegle. Zdaj pa javnost preko dopisov v listih s strani posameznikov in društev, na primer Slavističnega društva, odločno terja, da ljubljanska

občina, v katere področje spada pokopališče, končno zagotovi, da bo v estetskem pogledu dostojno in da ne bo vzbujalo zgražanja pri ljudeh, ki poromajo nanj, da bi obiskali grobove velikih slovenskih pokojnikov.

KONGRES CERKVENIH ARHIVARJEV

V Sankt Pöltnu v dolnji Avstriji je bil pred kratkim prvi kongres avstrijskih cerkvenih arhivarjev. Na kongresu so držali številna zanimiva predavanja o varovanju cerkvenih arhivov in o drugih problemih, ki so s tem v zvezi. Na kongresu se je zbralo 40 predstavnikov škofij, samostanov, redov in kongregacij. Odslej naprej si bodo cerkveni arhivarji v Avstriji stalno izmenjevali izkušnje, poglobljali svoje znanje glede arhivov in skušali dati tem znanstveni značaj. Kot znano, predstavljajo cerkveni arhivi v Avstriji važne vire zgodovinskih podatkov, tudi za slovensko zgodovino, ki je bila več kot tisoč let najožje povezana z avstrijsko zgodovino. Poleg tega je v njih mnogokrat najti ključ za rešitev raznih zapletenih pravnih vprašanj glede lastnine raznih nepremičnin in drugega. V njih iščejo tudi dokumentacijo za razne druge pravne zadeve.

GOSPODARSTVO

Letošnja vinska letina

Kmetijska nadzorništva vse Italije cenijo letošnji pridelek grozdja na 91 milijonov stotov, pridelek vina pa na 56 milijonov hl, kar je približno 6% več kot lansko leto, ko je bilo vina 52,8 milijona hl. Goriško Kmetijsko nadzorništvo pravi, da je na Goriškem bilo letos nekaj več grozdja kot lani. Posebno mnogo ga je bilo v ravni, kjer so namakali.

Kar se dobrote grozdja tiče, so vesti iz vse države zelo različne, a na splošno naj bi bil pridelek kakovostno slabši in marsikje je bilo ob trgatvi grozdje še popolnoma kislo in so ga pustili na trtjah. Taki primeri so bili tudi v naših krajih. Drugače pa je pri nas letošnji pridelek pokazal izredne odstotke sladkorja. Tokajec s 26% sladkorja ni nobena redkost in do enake stopinje se je dvignil tudi Merlot, tako da

bomo imeli bela in rdeča vina z več kot 15% Maliganda. Trgovina z novim vinom je še popolnoma mrtva, a cene so po vsej Italiji znatno višje kot lansko leto v tem času.

DUSICNATA UMETNA GNOJILA V JUGOSLAVIJI

Zaradi zdaleč prepričle domače proizvodnje dušičnatih umetnih gnojil — tvornica v Rušah — je morala Jugoslavija uvažati ogromne množine teh gnojil, predvsem iz Avstrije, pa tudi iz Italije. Kmalu pa bo domača proizvodnja več kot zadostovala za domače potrebe, ker bo v kratkem dovršena velika tvornica apneno-amonijevega solitra v Pančevu z letno zmogljivostjo 400 tisoč ton gnojila. Druga, samo manjša tovarna istega gnojila je v Lukavcu. Ko bo sta obe v obratovanje s celoletno zmogljivostjo, bo Jugoslavija prihranila letno nad 12 milijonov dolarjev, ki jih sedaj izda za uvoz teh gnojil.

Umetno mleko

To mleko ni določeno zato, da se z njim olajša odstavitve telet ali da se hitro optajajo. Gre za neko odkritje angleških znanstvenikov, ki so napravili mleko — brez krave — iz zeljnatih listov, grahovitih luščin in drugih zelenih rastlin, med katerimi tudi takih, ki niso užitne, kot so korenjsko natje in koprive.

Priprava tega mleka je precej enostavna: zdrobljeno rastlinje zalijejo z vodo in kuhajo na majhnem ognju toliko časa, da se vse spremeni v fino tekočo kašo. V to kašo primešajo vitamine, ogljikove hidrate, rastlinske masti rudninske snovi in med temi predvsem apnik in fosfor, ki sta najbolj važna za prehrano otrok, katerim je to mleko namenjeno. Angleški znanstveniki pravi-

jo, da je to mleko mnogo boljše kot kravje. In kaj bodo rekli živinorejci? Mednarodni urad za kmetijstvo in prehrano — FAO — pravi, da je umetno mleko določeno za izboljšanje prehrane lačnih, ki predstavljajo več kot polovico človeštva.

Nezaslišano drage gomoljike (Tartufi)

Na trg v Albi (Piemont) je prišlo letos sredi oktobra dnevno od 10 do 15 kg gomoljik, medtem ko jih je bilo prejšnja leta 80 do 100 kg. Suša je tudi tu škodila. Pridelku primerne so tudi cene. Izpod 8.000 lir niso bile nikdar, večinoma je veljala cena 11 do 12.000 lir, a ne za kg, marveč za 100 gramov te poslastice.

Gomoljike (tartufi) so gobe, ki zrastejo na koreninah, predvsem hrastovih, a ne vrhu zemlje, marveč vsaj pol m globoko. Za iskanje imajo za to nalašč naučene pse, ki gomoljiko zavohajo, čeprav bi bile še globlje od pol metra. Pri nas gomoljike ne rastejo, pač pa v Istri, mnogo v Piemontu, največ pa v Franciji. Uživajo jih seveda samo bogataši. Okus ni ravno poseben, pač pa gomoljika draži živce. V ta namen pa se mnogo žrtvuje in plačajo tudi tako visoke cene.

—0—

TEDEN PROTI LAKOTI

F.A.O. in OZN organizirata za mesec marec 1963 poseben teden proti lakoti. Mesec marec je na splošno mesec setve severno od ravnika in mesec žetve na južni polovici sveta. Naloga posebnega tedna proti lakoti je, da se vzbudi splošno zanimanje za pol-drugo milijardo ljudi, ki na svetu trpijo pomanjkanje, in da se sprejmejo ukrepi za gospodarski in socialni podvig, ki bo omogočil vsem primerno količino hrane. Posebni vsedržavni odbori v 50 državah in razni drugi odbori bodo urejali organizacijo tedna proti lakoti. Istočasno se bo skušalo pri širših plasteh vzbuditi zanimanje za svetovni kongres o prehrani, ki bo v ZDA v juniju leta 1963.

ŠKODA ZARADI SUŠE: 300 MILIJARD

V ministrstvu za kmetijstvo v Rimu cenijo na 300 milijard lir škodo, ki jo je povzročila suša.

Najbolj je prizadeta živinoreja, ker cenijo, da so nakosili 70 milijonov stotov sena manj kot v drugih letih. Pridelek koruze se je zaradi suše zmanjšal za 8 milijonov stotov, pridelek krompirja pa za 25%. Pridelovalci sladkorne pese so imeli okoli 2 milijardi lir škode; pridelek pese je bil za mnogo skrčen, a sladkoba gomoljev je bila večja, tako da je škoda omejena. Cenijo, da se je zaradi suše pridelek oliv zmanjšal za 3,5 milijona stotov, pridelek grozdja pa za 18 milijonov stotov. Med stročnicami je bil najbolj prizadet fižol, škode na ostali povrtnini pa za enkrat niso niti približno ugotovili.

Sorte jabolk v Južnem Tirolu

V Južnem Tirolu gojijo 26 sort jabolk, med katerimi pa jih je samo 12 važnih za trg. Najbolj razširjena je »Rosa di Caldarò«, ki je dala lani sama 26% celotnega pridelka jabolk. Sorta »Morgenduft« je dala 16,8%, Šampanjska reneta 16%, Gravenstein pa 11%. Od starejših sort je važna še sorta Jonathan, katere priljubljenost se dviga. V ostalem pa prihajajo vedno bolj do veljave ameriške sorte, predvsem Wine-sap, Golden Delicious in Red Delicious. V Južnem Tirolu se sadjarstvo površinsko ne more več mnogo razširiti, ker so že vse primerne lege posajene. V bodoče bo mogoč nadaljnji dvig sadjarstva samo v zamenjavanju slabših sort z boljšimi.

ČESKA GNJAT V ITALIJI

Med Italijo in Češkoslovaško je bil sklenjen dogovor, ki predvideva uvoz češke gnjati v Italijo, in sicer za 450 milijonov lir. Uvoz bo izvršen v mesečnih obrokih po 75 milijonov lir, z začetkom v oktobru. Ta uvoz v Italijo pa bo ukinjen, če bi na trgu v Milanu padla cena debelih prašičev izpod 330 lir za kg žive teže.

Koliko je vredno seno?

Zaradi dolgotrajne suše je letos malo sena in cena je zlezla v oblake. Čitali smo, da v nekaterih krajih Italije zahtevajo tudi 4.000 lir za 100 kg dobrega sena prve košnje.

Na splošno vrednotimo seno in vsako drugo krmo po krmilni vrednosti, za kar imamo posebne merilne enote, kot n. pr. škrobovo in mlečno vrednost. Čim več takih enot je v neki krmi, tem več je vredna.

Dejansko se prav lahko zgodi, da ima neko blago višjo ali pa nižjo ceno, kot je njegova vrednost. To je na splošno odvisno od količine blaga, ki je na razpolago. Če je blaga mnogo, bo po istem manj povpraševanja in cena bo nizka. Nasprotno se dogaja z blagom, katerega je premalo.

Za boljše razumevanje vzemimo za primer seno in koruzo. Če stane stot sena 4.000 lir, je to istočasno cena za stot koruznega zrnja. Krmilna vrednost koruze pa je približno dvakrat tolikšna kot vrednost sena. Če vzamemo za podlago škrobovo

enoto, stane ista v senu skoraj 100 lir, v koruzi pa komaj 50. Iz tega bi sledilo, da je seno v primeri s koruzo mnogo predrago in da bi zadostovala cena 2.000 lir za stot sena, če je koruza po 4.000 lir za stot. To pa bi veljalo samo v rednih letih, ko je vseh krmil dovolj. Drugače pa je letos, ko vlada pomanjkanje sena, medtem ko se koruza laže dobi. Upoštevati namreč moramo, da s samim senom lahko preredimo govejo žival, s samo koruzo pa bi žival prav kmalu uničili. Govedo mora namreč poleg zadostnega števila krmnih enot dobiti tudi po obsegu toliko krme, da se napolni vamp in da se žival čuti sita. Brez tega občutka bi ne bilo prežvekovanja in žival bi kmalu izhiralala. Zato je popolnoma opravičeno, da je seno nekoliko dražje, kot bi ustrezalo količini krmnih enot, a cena 4.000 lir za stot sena — in če je še tako dobro — je pretirana. Gotovo pa je, da bodo živinorejci v bodočnosti krmili živini več koruze, ječmene, ovsu in podobnih krmil, ker bodo letos spoznali, koliko so vredna močna krmila.

V vrtincu

R. B.

5.

Radič je pogledal za njo in skomignil z ramo.

Ona pa je dohitela moža že pri hotelskih vratih. Hlastno ga je nagovorila: »Oprostite, gospod, imate zame trenutek časa?«

Nagovorjeni se je začuden ustavil: »Žal mi je, gospodična, moram hiteti. Pa drugič!« Prišla ga je za rokav: »Prosim, prosim, ne užalite se. Prav nujno moram z vami govoriti.«

Nevoljno se je je otresel: »Prav zares nimam niti trenutka časa. Če hočete pridite v kavarno čez eno uro.«

Maja se je morala vdati. Videla ga je, ko je stopil v razkošen avto. Zapomnila si je njegovo številko. Prav dobro se je tudi zavedala, da ga ne bo v kavarno. Užaljena se je vrnila v čajni salon, a tudi doktorja ni več našla tam. Poklicala je natakarja. »Poznate tistega gospoda,« ga je vprašala, »ki je stal pri tisti mizi in ste govorili z njim?«

»Vi mislite — ah, da — spraševal je po gospodu Delagoi. Mogel sem mu pa samo to povedati, da je že odpotoval.«

»Vprašala sem vas, če gospoda poznate.«

»Ne, gospodična!«

Maja je vstala in šla v telefonsko celico, kjer je dolgo časa govorila. Nato je odšla v svojo sobo. Hotela je poiskati med oblekami v omari tisti dve škatlici, a ni jih bilo več. Prestrašena je obstala. Po hišnem telefonu je poklicala doktorja Prelca. Ni se oglasil. Vrtar ji je sporočil, da se je pravkar odpeljal.

Maja je tudi sedla v svoj voz. Na prvem križišču se je zaletel vanjo nepreviden šofer. Izstopila je, da si ogleda škodo. Zadnji obročni odbijač je bil prelomljen. Šofer drugega avta, elegantno oblečen mož, se je na tisoč načinov izgovarjal. Prav za ogled, da je mehanična delavnica, ki bo kar hitro popravila škodo na njegove stroške. Ponudil se ji je, da potegne njen voz do tja.

V delavnici so se takoj lotili popravila. Maja se je med tem ogledovala po lopi.

Mimo nje je prišel monter. Kar preplašila se je — če se ne moti, je ta doktor Prelc; preoblečen — čemu? On je ni opazil. »No, gospodična,« jo je zdramil delavčev glas iz premišljanja. »Smo že popravili.« Kot da se ne zaveda, je sedla h krmilu in se odpeljala.

Radič, ali z drugim imenom Prelc, je pomagal tovarišu pri snemanju koles. »Prav radoveden sem,« je ta pripomnil, »kaj se bo privarilo ven. Zadnjič sta bila skrita kar dva kg blaga.«

»Od kod je ta avto,« je vprašal Radič, ko je vlekel zračnico iz plašča. Na nekaterih delih je otipal trda mesta.

»Z Dunaja,« je odgovoril tovariš. »Na enak način gre blago tudi tja. Na ta način se voznik niti ne zaveda, kaj prevaža. Cariniki pa še niso prišli na sled. Nadomestno kolo je bolj nevarno.«

Prezela sta zračnico in vzela ven tri zavojčke. Nalepljeni listi so kazali, da je v zavojčkih le nedolžno zdravilo.

»Ej, ej, to bo Preti vesel!« je pripomnil delavec.

»Upajmo, da mu ne bo spet kdo ukradel blaga,« je vrgel doktor vmes besedo.

Delavec se je kar zasuknil: »Kaj ukra del? Kdo je kaj ukradel?«

»Mar ne veš? Pretiju so vso zalogo odnesli.«

»Ojej, kaj pa zdaj?«

»Predvsem je treba poiskati drugo skri vališče, po možnosti ne v njegovi bližini. Boš zračnico spet zakrpal?«

»Ah, kaj še! Luknja je prevelika. Kar drugo bomo vložili. — Popolnoma izropaš, praviš? In kdo neki?«

»Če bi to vedeli. Najslabše je to, da moraš pri vsem tem še jezik držati za zobmi,« je odvrnil Radič in si ogledoval zračnico.

Sodelavec Srečko je vzel zavojček: »To bom najprej spravil na varno.«

»Kam boš skril to stvar?«

»Najprej v mojo torbo.« Zginil je za tre-

nutek in se je brž vrnil. »Danes je bil tu vodja, malo prej kot si ti prišel.«

Radič je strigel z ušesi: »Kakšen vodja? Gospodar garaže?«

»Neumnost! Vodja naše bratovščine. To ti je imel krasen avto!«

»A tako,« je Radič mirno odgovoril. »Kaj pa je hotel?«

»Bencin — in sveži zrak za kolesa.«

»Drugega nič?«

»Človek božji, saj se ne sme pustiti spoznati. Z njim je bil še neki Delagoa. Kazalo je, da je Portugiz.«

Radič je moral s silo krotiti svoje razburjenje: »Delagoa — praviš?«

»Da! Kaj ga poznaš?«

»Seveda — to se pravi, tisti natakar Zelenec mi je pravil o njem. Dvakrat sem ga videl v hotelu. Morda veš, kam sta se odpeljala ali si si vsaj avtomobilsko številko zapomnil?«

»Čemu bi si jo moral? Italijanska tablica je bila; na koncu je menda številka 15. — Človek božji, ne tako! Malce više dvigni voz.«

Radič se je zgrabil za grlo: »Preklemana žej! Je-li tod kaj pijače?«

»Onkraj ceste točijo.«

»Greš z menoj?«

»Ne morem še. Kar pojdi, pa ne nalezi se ga!«

Radič je šel čez cesto. Pri vratih krčme je kar obstrmel.

Divna!

Radič je mislil, da vidi pred seboj njo, katero je ljubil iz vsega svojega srca — še danes. V resnici pa ni bila Divna, ki je sedela pri preprosti mizi. Samo izredno podobna ji je bila.

Radič se je še ves vznemirjen vsedel k sosedni mizi. Opazoval je dekle od strani. Ne ni ona. Izraz v obrazu je pretrd. Divna ima klasične poteze in tudi bolj nežno polt, toda podobnost je bila naravnost čudovita. Mislil je na svojo vročo ljubezen. Nikoli je ni mogel doseči. On, sin revnih staršev, se je zdel njeni družini preskromen. Tudi še potem ko se je z železno voljo in talentom prerinil do uglednega mesta.

(Dalje)

Starčeva povest je vse tako presunila, da ni nihče spregovoril. Vsak se je bal izdati svoje ganotje. Hkrati pa so razmišljali o tem, kar jim je poveal. Zdaj so imeli vsaj približno predstavo o tem, kakšen je svet, v katerega so se vrnili. Pod pogojem seveda, da se v nekaj sto letih, odkar je starec zbežal iz njega, ni spet bistveno spremenil. Toda brez vojne ali revolucije je bilo to malo verjetno. Vendar je profesor Magnussen zastavil starcu vprašanje, če misli, da je mogoče, da se je v Srečnem svetu kaj pomembnega spremenilo, odkar mu je obrnil hrbet. Starec je spet malo pomislil, nato pa je odgovoril, da ne verjame. Nikdar ni ničesar opazil, po čemer bi bil mogel sklepati na kak upor ali vojno v Srečnem svetu.

Profesor Magnussen je ljubeznivo prijel starca pod pazduho, ga dvignil in odvedel proti vesoljski ladji, da bi mu jo razkazal. Še prej pa je ukazal, naj starca okrepčajo.

Kmalu nato pa se je štab spet zbral na sejo in tudi starec — povedal je, da mu je ime Har San Just — je bil spet navzoč, da bi jim mogel biti na razplolago z nadaljnjimi informacijami.

»Gre za to, gospodje in kolegi, da pridemo končno v stik s tako imenovanim Srečnim svetom,« je rekel profesor Magnussen. »Še vedno smo daleč od njega, čeprav smo končno posadili našo »Liberty« na Zemljo. Toda nesmiselno bi bilo, če bi se zdaj tu ustavili in se še mi šli puščavnike. Za nekaj se bo treba odločiti in to takoj, ali vsaj prav kmalu, se pravi, v nekaj urah. Drugače nas lahko dogodki prehitijo.«

Povzatek iz vesolja

E. Z.

82

»Vsekakor. Vsako odlašanje je lahko zelo nevarno,« je pri kimal konstruktor Briansky. »Ne dvomim, da so ljudje Srečne ga sveta tehnično zelo daleč pred nami. Ne smemo dopustiti, da nas prehitijo tudi s pobudo. Ta je najbrž edino, v čemer jih lahko prekosimo.«

»Vendar pa ne smemo pozabiti na previdnost,« je rekel dr. Minkus. »Gotovo so tudi znanstveno daleč naprej, glede na izkušnje in razvoj v več kot deset tisoč letih. Paziti moramo, da jim ne pademo v past.«

»Prepričan sem, da nam jo že nastavljajo, če že nismo v njej,« je rekel fizik prof. Fisher. »V našem času — hočem reči, v našem prejšnjem času — bi ne sedela taka vesoljska ladja niti pol ure na Zemlji, pa čeprav v še tako oddaljenem kotičku, ne da bi jo bili lahko že uničili, če bi bili hoteli. Če oni nas še niso, pomeni to, da nas tudi ne mislijo, ampak nas hočejo verjetno žive ujeti.«

»Vsekakor pa nas morajo prej dobiti,« je rekel pater Robert, ki si je bil pridobil že v začetku odprave pravico, da prisostvuje sejam štaba, saj je bil odgovoren kar za pol odprave, namreč za njeno dušno plat, je zatrjeval.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

PREGLED JUGOSLOVANSKEGA NOGOMETA

Porazi in uspehi Jugoslavije

Enaintrideset let so jugoslovanski nogometaši čakali, da premagajo odlično reprezentanco Madžarske. Toliko let je namreč minilo, odkar je v Beogradu Jugoslavija porazila odlične madžarske nogometaše. Dne 14. oktobra letos pa so Jugoslovani izbojevali prepričljivo zmago (1:0) kar v Budimpešti. Tekma je bila zelo zanimiva, ker so Madžari dobro moštvo (v nedeljo so porazili Avstrijo z izidom 2:0). Jugoslovani je nastopila z naslednjim moštvom: Šoškić, Svinjarević, Jusufi, Radaković, Vasović, Perušić, Samardžić, Vukelić, Jerković, Galić (zabil je v 25' drugega polčasa odločilni gol) in Skoblar. Jugoslovani so igrali zelo odločno in se uspešno protivilo ostrim napadom Köröscove ekipe. Tudi mladinski ekipi sta dosegli dve pomembni zmagi (2:1 in 3:0), medtem ko je »B« ekipa klonila z izidom 1:2.

S to zmago se je Jugoslavija maščevala za poraz, ki ga je doživela v Zagrebu proti Zahodni Nemčiji (2:3). Tedaj je jugoslovanska reprezentanca nastopila z drugačno postavo (Šoškić, Durković, Jusufi, Ivoš, Marković, Brnčić, Takač, Zambata, Jerković, Galić — zabil je dva gola — in Samardžić) in se zelo slabo izkazala. Nemški srednji napadavec Strehl je trikrat potresel jugoslovansko mrežo. Poraz domačinov je bil neoporečen, ker so bili Nemci odločno boljše moštvo tako v kolektivnem kot v individualnem smislu.

Po porazu in po zmagi čaka v nedeljo Jugoslovane še tretja naporna tekma z Belgijo, in sicer tokrat za pokal narodov. Ne smemo pozabiti, da so Jugoslovani leta 1960 osvojili v tem tekmovanju drugo mesto (zmagala je Sovjetska zveza). Nedeljska tekma bo zelo naporna za Jugoslovane, ker bodo Belgijci prišli v Beograd z odličnim moštvom, katerega okostje sestavljajo igralci močne enajstostorice Anderlecht, ki je nedavno izločila iz prvenstva evropskih prvakom Real Madrida. V sredo je to moštvo igralo v Sofiji neodločeno (2:2) prav z bolgarskim prvakom CDNA, ki je dvakrat krepko premagalo jugoslovanske prvake Partizana. Ljubo Lovrić, ki je prisostvoval tekmi med belgijskimi prvaki in CDNO, se je vrnil v Beograd z najboljšimi vtisi o belgijskih nogometaših. Po vsej verjetnosti bo Jugoslavija nastopila z isto postavo kot v Budimpešti. Zamenjali bodo le obe krili, tako da bosta igrala Čebinac in Melić.

Jugoslovanske nogometne enajstostorice so v nedeljo odigrale svojo osmo tekmo državnega prvenstva. Na prvem mestu najdemo prvake Partizana, ki so nabrali 13 točk. Dosegli so šest zmag, en neodločen izid in bili samo enkrat poraženi (Željezničar - Partizan 2:1 v četrtem kolu). Moštvo, v katerem nastopajo odlični nogometaši, kot so: Šoškić, Jusufi, Sombolac, Vukelić, Mihajlović, Vasović, Čebinac, Kovačević, Milutinović, Galić in Vislavski, je zabil kar 24 golov (povprečno tri gole v vsaki tekmi), prejela pa jih je 9. V nedeljo so prvaki ostro porazili (5:0) Crveno zvezdo. Galić (tri gole) in Vislavski, dva gola) sta bila v polni moči, tako da se je Stojanović zaman trudil, da bi branil njihove strele. Crvena zvezda je nastopila z naslednjo postavo: Stojanović, Tomić, Miličević, M. Sekularac, Čon, Popović, Andjelković, Skrbić, Prlinčević, Kostić in Melić.

Trenutno so na drugem mestu predstavniki Dinama iz Zagreba, ki so nabrali 12 točk in ki so edini še nepremagani (4 zmage in 4 neodločene izide). Dinamo je zelo dobro moštvo (20 golov) in odlikujejo se posebno Jerković, Zambata in Matuš.

Presentljivo dobri ekipi sta letos Beograd in Sarajevo, ki sta do sedaj nanizali 11, oziroma 10 točk. Beograd je zelo vigran v napadu (dobro sta Skoblar in Čebinac), saj je zabil 17 golov (4 zmage, 3 neodločni izidi in en poraz), Sarajevo pa ima zelo čvrsto obrambo (prejel je samo 11 golov). Odlikuje se napadavec Ferhatović.

Crvena zvezda je letos zelo nestalna. Samo trikrat je zmagala, doživela je že dva ostro poraza (Radnički 1:3 in Partizan 0:5), zabila pa samo 7 golov. Dvomimo, da bo beograjska ekipa letos po-

segla v boj za častni naslov. Točko manj od Kostičeve ekipe ima Radnički iz Niša (dobro igra Ostojić). V zlati sredini je kar pet ekip: Željezničar iz Sarajeva, Budućnost iz Titograda, Novi Sad, Velež iz Mostara in Hajduk iz Splita. Druga sarajevska ekipa je dobro moštvo (premagala je celo Partizana), prav tako tudi Budućnost. Novi Sad in Velež nihata med porazom in zmago, Hajduk pa je letos zelo šibak, ker je doživel že štiri poraze (Rijeka 0:4, Crvena zvezda 0:1, Željezničar 0:2 in Budućnost 1:2), zabil pa samo osem golov.

Rijeka je moštvo, ki ne pozna neodločenih izidov; zmagala ali poraz je geslo njenih nogometašev. Zanimivo je, da je zabila v osmih tekmah samo 7 golov (štiri gole je zabila Hajduku) in pri tem osvojila šest točk.

Na predzadnjem mestu je Vojvodina, ki ima zelo šibko obrambo (prejela je že 16 golov), čeprav je napad večjih plodovit (13 golov). Stokovnjake skrbi dejstvo, da je obramba Novosadčanov sestavljena iz dobrih igralcev, kot so Svinjarević, Bena, Nikolić in Radović. Na zadnjem mestu najdemo ekipo, ki je verjetno že zdaj obsojena na izpad iz prve lige: Sloboda iz Tuzle. Sloboda je do zdaj samo enkrat zmagala, in sicer prvič v nedeljo (premagala je Vojvodino z izidom 3:1).

Jugoslovanske ekipe so odigrale tretjino prvenstva; za častni naslov se bosta potegovali Partizan in Dinamo, a nevaren tekmeč je tudi Beograd. Ostale ekipe (Crvena zvezda, Radnički in Hajduk) bodo pozorno spremljale boljše moštva in skušale izriniti vsak padec. Za obstoj se bodo borile Sloboda, Rijeka, Budućnost in tudi Vojvodina.

Lestvica po osmem kolu: 1. Partizan 13, 2. Dinamo 12, 3. Beograd 11, 4. Sarajevo 10, 5. Crvena zvezda 9, 6. Radnički 8, 7. Željezničar, Budućnost, Novi Sad, Velež in Hajduk 7, 12. Rijeka 6, 13. Vojvodina 5 in 14. Sloboda 3.

Druga liga je v Jugoslaviji razdeljena v dve skupini: zahodno in vzhodno. Zanima nas zahodna liga, v kateri igra dve slovenski ekipi: Maribor in ljubljanska Olimpija, ki pa žal ne spadata med najboljše. Trenutno najdemo na prvem mestu močno zagrebško ekipo Trešnjevka, ki je 8-krat zmagala in bila samo enkrat poražena; zabila je 26 golov, prejela pa jih je le 6. Za prvo mesto se borita še Čelik iz Zenice ter Slavonija iz Osijeka, ki imata 14 oziroma 13 točk. Sledijo: Istra, Bo-

rovo, Varteks iz Varaždina, Famos iz Sarajeva, Lokomotiva iz Zagreba, Rudar iz Kakanja ter Maribor. Olimpija ima točko manj in je zato na 11. mestu, sledijo še: Šibenik, Borac iz Banja Luke, Split, BSK iz Slavonskega Broda ter Karlovac.

d. t.

SVETOVNO PRVENSTVO V KEGLJANJU

Kegljanje je v Jugoslaviji zelo razvit šport in zato spadajo Jugoslovani med najboljše igravce na svetu. Pred dnevi so v Bratislavi na Češkoslovaškem odigrali peto svetovno prvenstvo. Do sedaj je največ zmag dosegla prav Jugoslavija (tri zmage), medtem ko so Vzhodni Nemci bili samo enkrat uspešni, in sicer na drugem svetovnem prvenstvu, ki je bilo leta 1955 v Essenu. Jugoslavija je zmagala leta 1953 v Beogradu, leta 1957 na Dunaju in leta 1959 v Bautzenu. Strokovnjaki so predvidevali, da se bo končni boj vodil prav med dosedanjimi svetovnimi prvaki — Jugoslovani in med vzhodnimi Nemci, ki so do sedaj dosegli velike uspehe na neuradnih evropskih prvenstvih in na tako imenovanem tekmovanju za evropski pokal. Svetovno prvenstvo v Bratislavi pa je določilo, da so najboljši kegljači na svetu Čehi. Na drugo mesto so se uvrstili Madžari, na tretje pa Vzhodni Nemci. Jugoslavija pa je doživela velik poraz pri moških, čeprav je pri ženskah osvojila zlato svetinjo, sledita Romunija in Češkoslovaška.

Pri poameznikih je postal svetovni prvak Madžar Szabo, ki je uspešno izbral vse lučaje. Pri ženskah pa je zmagala Šindlerova (Češkoslovaška). Odlikovali so se Madžar Rakos (325 na čiščenje), Čeh Preister (619 na polno), Romunka Antonoviči (147 na čiščenje) ter Jugoslovanki Erskijeva (nov svetovni višek na 100 lučaje — 449 kegljev) in Moharjeva (301 na polno).

Dosedanji svetovni prvaki so bili: Avstrijec Bayerl (leta 1953), Nemec Luthe (1955 in 1959) ter Romun Micoroi (1957).

SZ PRVA V PETEROBOJU

V glavnem mestu Mehike se je odigralo svetovno prvenstvo v modernem peteroboju. Kot so strokovnjaki pričakovali, so glavni naslov osvojili predstavniki Sovjetske zveze (15.203 točk), in sicer petič zaporedoma. Na drugo mesto se je uvrstila Madžarska, na tretje Združene države Amerike. Pri posameznikih je zmagal Rus Sodobnikov (4.646), ki je tako odvezl častni naslov sroojaku Novikovu (4.451).

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

ŽENA IN DOM

NEKAJ MALEGA O PODPISU

Kot resnično »eleganten« in inteligenten podpis, pa čeprav je dolg in težek, smatramo tisti, ki je jasen in čitljiv, da ga lahko razbere vsakdo, tudi kdor vas ne pozna.

Razne čačke, ki jih sploh ni mogoče razbrati, štari baročni podpisi, sestavljeni iz nemogočih znakov ter velikanski štiricentimeterski podpisi prav gotovo niso znamenja oseb višjih kulturnih stopenj.

Lahko razumemo, da nima posebno čitljivega podpisa n. pr. oseba, ki mora v podjetju podpisovati na stotine listin in pisem (v tem primeru bo pazljiva tajnica dodala podpisu še žig z imenom in priimkom osebe, ki je stvar podpisala); ne moremo pa razumeti, da ima nečitljiv podpis mlada uradnica, ki podpiše največ dve pismi tedensko in morda kak dokument letno.

Jasen in čitljiv podpis ni samo znak vljudnosti do kogarkoli, ampak je tudi dokaz resničnega ponosa, ki ga ima nekdo do lastnega imena in priimka.

Vsako čečkanje in pretiravanje je zato pri podpisu neumestno.

Pri podpisovanju je treba paziti še na sledeče: če je nekemu dekletu n. pr. ime Ljuba Sancin, se mora tudi podpisati na ta način, da bodo drugi z lahkoto razbrali, da je to Ljuba in ne Ljubo Sancin.

Prav tako se ne sme krajšati imena in priimka, kot n. pr. v našem primeru Lju. Sa.; te bi lahko bile začetnice kake trgovske tvrdke, ne pa dekletov podpis.

Končno ne smete prezreti še sledečih štirih pravil:

1. Z imenom in priimkom podpisujemo navadno pisma, napisana osebam, ki jih vikamo, ter razne listine in potrdila.
2. S samim lastnim imenom se podpisujemo na koncu pisem, namenjenih osebam, ki jih tikamo.
3. S samim priimkom se ne podpisujemo nikoli, razen na nekaterih uradnih listinah.
4. Nikoli se ne smemo podpisati na ta način, da denemo najprej priimek in nato ime, ampak vedno najprej ime, nato šele priimek.

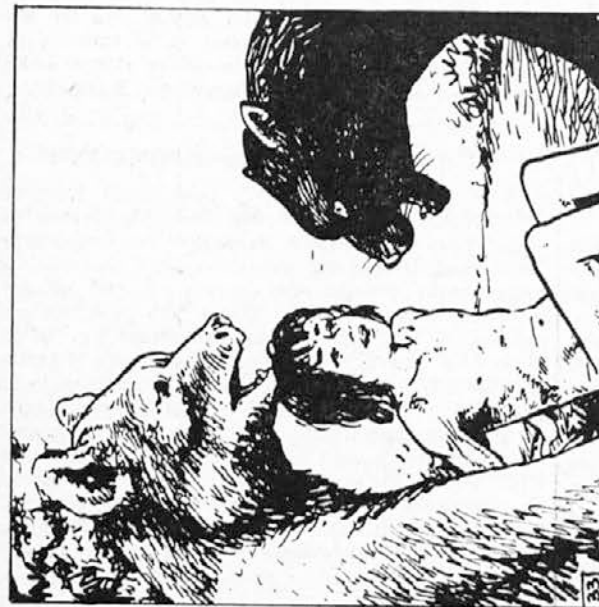
Ondina

31. Zdaaj pa moramo preskočiti celih deset let Mavglijevega življenja v džungli. Rasel je med volčiči, ki so bili že odrasli, ko je bil on še otrok in oče volk ga je naučil, kaj pomeni to ali ono v džungli, da mu nobena stvar ni bila več neznana. Znal je razločevati vse šume, teči kot volk, plezati kot opica in plavati kot riba.

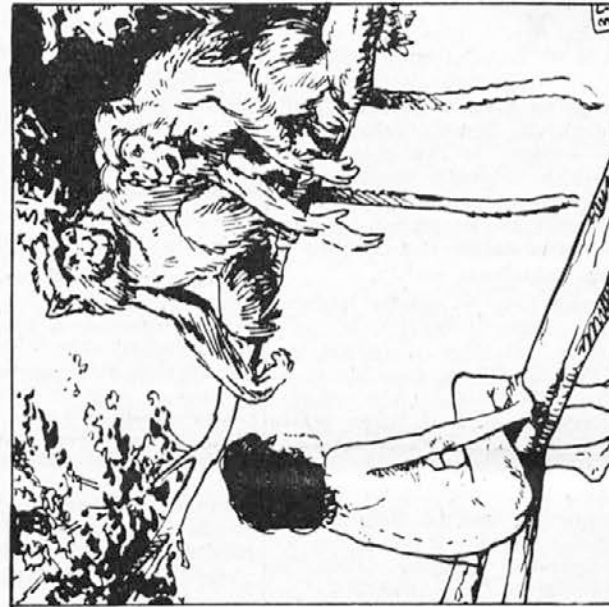
32. Medved Balu pa ga je učil zakona džungle. Veliki kosmatinec je bil vesel, da ima tako bistrega učenca. Učil ga je jezikov džungelskih prebivancev in Mavgli je znal pozdraviti divjo čebelo in netopirje prav tako gladko kot svoje volčje brate. In Baghira, ki je pogosto obiskoval svojega ljubljence, se je jezil nad zahtevnim učiteljem.

33. »Pomisli vendar, kako je majhen!« je svaril. »Le kako naj v svoji drobni glavi obdrži tvoje dolge litanije?« Seveda, če bi bilo po njegovem, bi črni panter Mavglija popolnoma razvadel. Toda Balu je bil modrejši: »Človeški mladič mora poznati mojstrske besede džungle, da bo varen pred pticami in kačami in vsemi živalmi.«

34. Kadar pa je moral Balu Mavglija s klofuto kaznovati zaradi neznanja ali porednosti, sta se medved in panter prepirala. Tako je bilo tudi tistega dne, ko je Balu Mavglija udaril in je deček goten pobegnil v krošnjo drevesa. »Poglej, ti stari nerodnej, ves obraz si mu razpraskal in še praviš, da si ga le rahlo udaril!« se je hudoval Baghira.

35. Med njunim preprirom so se Mavgliju, sedečem na veji, približale sive opice. Govorile so z njim, ga pomilovale in mu prinesle orehove. Potem so ga odnesle na najvišje veje drevesa, ga vabile, naj jih še obišče in mu obljubljaše, da ga bodo izbrale za svojega vodnika. Mavgli pa se je ob njihovem klepetanju in prilizovanju kmalu potolažil.

36. Spustil se je z drevesa in sedel panterju na hrbet. Na Balujev ukaz je ponovil v vseh jeziki džungle mojstrski rek, ki zagotavlja vsakemu, kdo ga pozna, varnost in pomoč: »Ene krvi sva, ti in jaz!« Potem se je deček pobahal: »Inel bom svoje pleme in ga bom vodil po vejevju! Tako so mi obljubile, zares!«

Za
naše
najmlajše

6

ПО РЕДАКТОРА Х-А-Л-З-О
АНДЗУН
РИС: MIKI
MUSTER